

Molterrel, Kolléga úr, reggeli torna, sorakozó, egy-kettő... de csak nevetünk, milyen képtelenség is ez az egész, reggeli torna...! Kilenctől kezdődik a munka. Jönnek a népek megnézni, milyen is ez a hely, és mi mesélünk nekik, mint mindig, ráérősen, óránézegetés nélkül, csak mert úgy tartja úri kedvünk. Eltelik a nap, el is fáradunk, de ki bánja? Ezek a pillanatok a legkülönösebbek, amikor elmasírozik az utolsó csoport is, elhal a buszpöfögés, bezár az idegenforgalmi iroda, és olyan csönd lesz, mint év közben sosem. Lassan nyúlnak az árnyékok, aranyos fénybe mártva mindent és mindenkit, nemhiába mondják a konyhás nénik, Aranyoskám, egy kis repetát?, nem ám, mint máskor.

Molterrel sokáig kotyorászunk a sötétben, röhögünk mindenben, bőven fél tíz után, zeng kettőnk hangjától és kacajától a háló. Megidézzük azokat, akik most épp nincsenek itt, Bartától Zelkig, és Deziré atyát, voltaképp őt leginkább, mintha nem lenne teljes nélkülük az élet. Mert nem is az. Mi, itt fekvé, ők is vagyunk, és bár otthon vannak, szerte az országban, lám csak, bennünk laknak, és képesek még megszólalni is. Egy idő után csak egy-egy nevet kell mondani, és fetrengünk a röhögéstől, Jaj, kolléga úr, ezt nem lehet bírni... mondjuk egymásnak Molterrel.

Hát ilyen itt a nyár, most már tudjuk.

Amikor elpilledve csöndben fekszünk már, azt hallgatjuk, hogyan zümmög, zizeg, susorog az egész nyitott ablakú, hatalmas kolostor. Ha már imádkozni illenék, akkor így valahogy, ezen az érthetlenségében a leginkább érthető nyelven, hogy nyár van, szabadság van, és ez az isteni csoda.

Szuly Gyula

KÜZDELEM

*„Greift nur hinein ins volle Menschenleben!
Ein jeder lebt's, nicht vielen ist's bekannt,
und wo Ihr's packt, da ist's interessant.”*

(Goethe)

*„Markolj bele az élet sűrűjébe!
Mindenki éli, s alig érti egy,
bárhol ragadd meg, mindig érdekes.”*

(Sárközi György fordítása)

I

Könyörtelen dialóg önmagaddal,
nem is koronázhatná győzelem,
mert a vesztes is csak te magad vagy,
hósi tett nagy eredménye lenne
győzni, korszerűbb fegyverzetével
küzdő erősebb ellenségeden.

Csak felette, mert nincs már senki sem,
kibe nem csak hálni jár a lélek,
s egyképp vágy látni téged: vesztesen.
Te olyan tündérvilágban élsz, ahol
nem teremhet babért küzdelem,
ilyen közegben jaj a győzteseknek,
hol gyűlölnek a diszharmóniát,
azt is, aki békétlen magával,
úgy tekintik fertőző betegnek,
mint bélpoklost, amíg végre egyszer
célpontjában nyugtot nem talált.

Bűntudattal járó győzelem
után köttetnek békekötések,
erős kötelékből vér szivárog,
s nem hoz nyugtot még a béke sem.

Sok egymást űző nyughatatlan emlék
kísértetként hozzád hazajár,
veled töltsön délutánt vagy estét
néha, végül egész éjszakát,
és körötted mint a torreádor
lenget ingerkedve képeket,
s az életképek gazdag színeikkel
sok jó napot veled töltenek,
ha nem tudnak ösztönzőn hatni rád,
akkor írd: ez komédiának indult,
s nem éled meg mint tragédiát.

II

Ki csak cigánnyal hazafele,
elkísérje nótája az úton.
(Megvan az a nóta? Él vele?
Ha most énekl, mit jelentene?)
Lassan ment, mert hazamenni félt,
bár otthon őt már senki se várta,
csak mind rosszabb álmokat kínáló
olykor éneklő rugózatával
altatódalt kornyikáló ágya.
Még attól várt ringató mesét,
bár sejtette, mint lesz teli rémmel,
s a lelkére: sarkvidéki tájra
küld el irányvesztett utazót,
hogy a támaszpontját ott azon
a jégvilágon, benne megtalálja.

Annyiszor köszönt rád újra reggel,
ahányszor azt a nótát még fújod
ott, hol nem szállhat rá nótatabló,
s a régi úton még megtalálsz
elmosatlan, írott lábnyomod,
mert visszavár a máig sem csinált út,
olvasható vakírás van ott.

De hogyan szólt akkor az a nóta,
s milyen lenne itt, ha még ma szólna?
Új cigánnyal, más előadásban
nem ugyanúgy, mégis ugyanaz,
múlt időre visszaszólva, ma?
Ki mindég vészt s csak éjszaka huhukkolt,
tud örülni hajnalhasadásnak,
amikor nem húz fülébe a bánat,
az a régi hazakísérője?
Hogy ragad meg homlokán cigánynak
jancsibankó, megfáradt magyar pénz?
Faggatod magad: még magyar
az, aki nem szomorúságnak
adja meg a lógatott fejét?
Milyen magyar nóta ez cigánnyal,
ha örömet zengedez a dal?
Más gondja ez! Semmiféle gonddal
ne gondoldj már ennyi év után,
mit egynótás emberként megéltél.
mint aki csak birkózik magával,
nem találva még fogást magán.

III

Egy útelágazásnál már megállnál,
lelked jobbik része fárad el,
a benned háborúzó őseid
legjava óhajt fegyverletételt,
annyi feltételt se szabva ki,
amennyivel a többiek dühét
ha csillapítani nem is lehetne,
jó szellem tudná féken tartani,
de a lábhoz ejtett fegyverek
maguknak adnak ki tűzparancsot,
nem túrva megbékélést köztetek.

A Túloldal már bíróságon ágál
és kezén rád vád emelkedett,
míg ő nem köteles vallani,

mert önmagát is gyanúba keverné,
még eskü alatt is megteszi.

Most kellene nagy útra visszanézned,
és meglátnod néhány sebhelyet,
mely azóta behegedhetett,
több rád valló tanút nem találnak,
s mert okiratok vagy szemletárgyak
múltadat vádolva nincsenek,
bizonyíték híján felmentenek.
(Mért lenne jó vitézi bálba menni,
kitűzni hosszan rejtett érmeket,
ha már se dicsfény, se szégyenérzet
nem juthat így ki általuk
minden korszak örök vesztesének?)
A bírák magukban mondogatják,
ha tárgyaláson kívül szólanak:
„Olyan világos, akár a Nap,
hogy ez azt a cselekményt elkövette
s hiszi magának, hogy igazat mond,
mikor keményen, konokul tagad.”

Efféle beszédük tévúton jár,
kimutatva rossz nézésüket,
az kápráztat semmiből újat,
az igazlátást bennük megzavarja,
szemük alatt sötét karikákkal
a koromfekete szemükalja.

Ellenségeid se mind haltak el,
néhány nagyon öreg megmaradt,
fenne rád rég elvászott fogat,
egy élten át voltak jó barátok,
ez gazdagítja dühük sava-borsát,
bár indulatuk ettől még nagyobb,
hatástalan tüze nem lobog.

Jött idő: sok minden változott meg,
te ugyan nem, most is ugyanaz vagy,
aki voltál a sok évtizedben,
de az ő lelkük elfurcsulhatott,
ha sok ember vénkorára gyengül:
elragadják eszmények vagy eszmék,
s mint őrjöngő mániákusok,
a gonosszá lett vénembert keresné
rád irányított reflektoruk.
Ki az, akit eltorzított a vénség?
Nézzenek tükörbe: ők azok.